

23.09.21

Група 13

Урок 5

Математика(алгебра)

Тема уроку: Числові функції. Зростаючі і спадні, парні і непарні функції.

Мета уроку:

Навчальна - загальнення і систематизація знань учнів про числові функції (область визначення і область значення функцій, зростаючі і спадні функції, парні і непарні функції).

Розвивальна - розвиток самостійного та логічного мислення; розвиток швидкості математичних обчислень.

Матеріали до уроку

Приклад. Результати вимірювання температури тіла хворого в залежності від часу подано в таблиці:

Час доби x (год)	9	12	15	18	21	24
Температура тіла $y=f(x)$ ($^{\circ}\text{C}$)	39	38,5	38,3	37,3	37,1	37

Залежність $y=f(x)$ є функцією, x — незалежна змінна, y — залежна змінна.

$$f(9) = 39, f(12) = 38,5, \dots, f(24) = 37.$$

$$D(f) = \{9; 12; 15; 18; 21; 24\}.$$

$$E(f) = \{39; 38,5; 38,3; 37,3; 37,1; 37\}.$$

1) Якщо функція є многочленом $y = a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0$,
то $D(y) = (-\infty; +\infty) = R$.

2) Якщо функція має вигляд $y = \frac{f(x)}{g(x)}$, де $f(x)$ і $g(x)$ — многочлени, то слід

вважати $g(x) \neq 0$ (знаменник дробу не дорівнює 0).

3) Якщо функція має вигляд $y = \sqrt{f(x)}$, то слід вважати $f(x) > 0$ (арифметичний квадратний корінь існує тільки з невід'ємних чисел).

Графіком функції $y = f(x)$ називається множина всіх точок площини з координатами $(x; f(x))$, де перша координата «пробігає» всю область визначення функції $y = f(x)$, а друга координата — це відповідні значення функції в точці x .

1. Знайдіть значення функції:

a) $f(x) = \frac{x+1}{x}$ у точках 1; -1; 5;

б) $f(x) = \sqrt{x-3}$ у точках 3; 12; 52.

Відповідь: а) $f(1) = 2, f(-1) = 0, f(5) = 1,2$;

б) $f(3) = 0, f(12) = 3, f(52) = 7$

2. Функцію задано формулою $y = x^2$ на області визначення $D = \{-3; -2; -1; 0; 1; 2; 3\}$. Задайте її за допомогою:

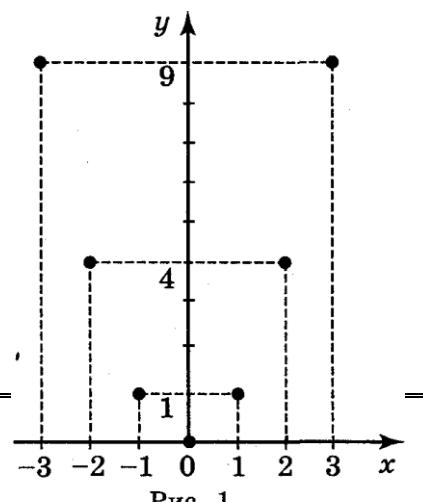

Рис. 1

а) таблиці; б) графіка.

Відповідь:

x	-3	-2	-1	0	1	2	3
y	9	4	1	0	1	4	9

б) рис. 1

3. Знайдіть область визначення функції:

$$\text{а)} y = x^2 + x^3; \text{ б)} y = \frac{x+2}{x-3}; \text{ в)} y = \frac{x^3+1}{x(x+2)}; \text{ д)} y = \frac{x+6}{x^2 - 5x + 4}; \text{ е)} y = \sqrt{x+6}.$$

Відповідь:

$$\text{а)} D(y) = \mathbb{R}; \text{ б)} D(y) = (-\infty; 3) \cup (3; +\infty); \text{ в)} D(y) = (-\infty; -2) \cup (-2; 0) \cup (0; +\infty);$$

$$\text{г)} D(y) = (-\infty; -3) \cup (-3; 3) \cup (3; +\infty); \text{ д)} D(y) = (-\infty; 1) \cup (1; 4) \cup (4; +\infty);$$

$$\text{е)} D(y) = [-6; +\infty).$$

4. Знайдіть область значень функції: а) $y = \sqrt{x^2 + 4}$; б) $y = \sqrt{x^2 + 4} - 1$.

$$\text{Відповідь: а)} E(y) = [2; +\infty); \text{ б)} E(y) = [1; +\infty).$$

5. Для функцій, графіки яких зображені на рис. 2, вкажіть $D(y)$ і $E(y)$.

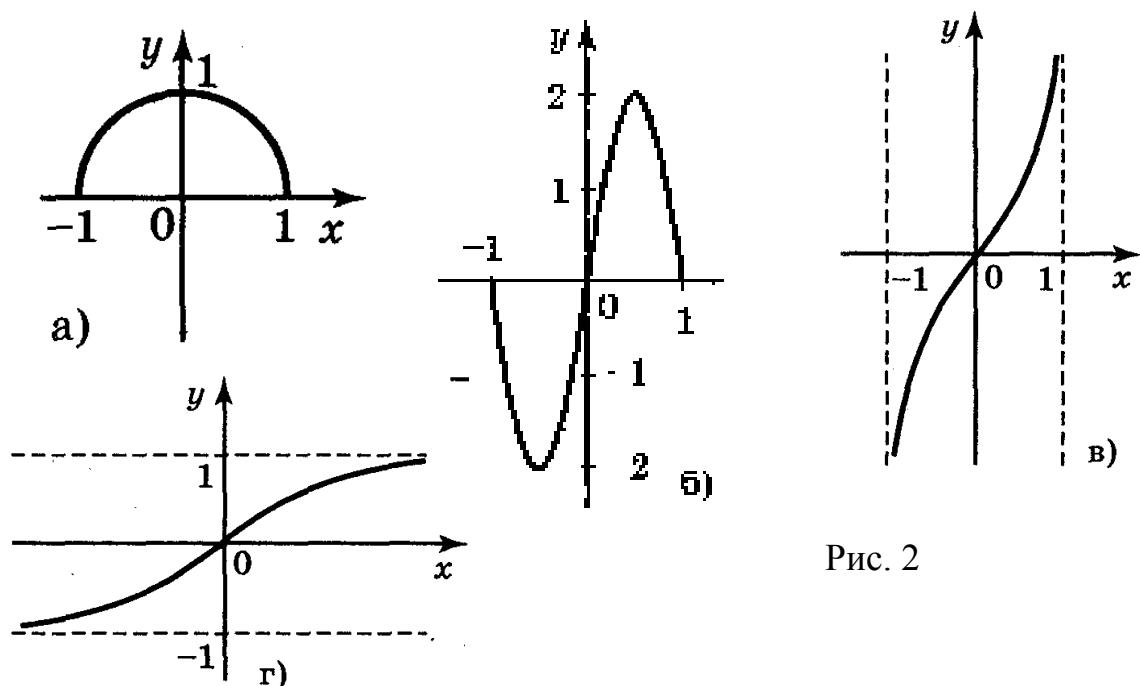

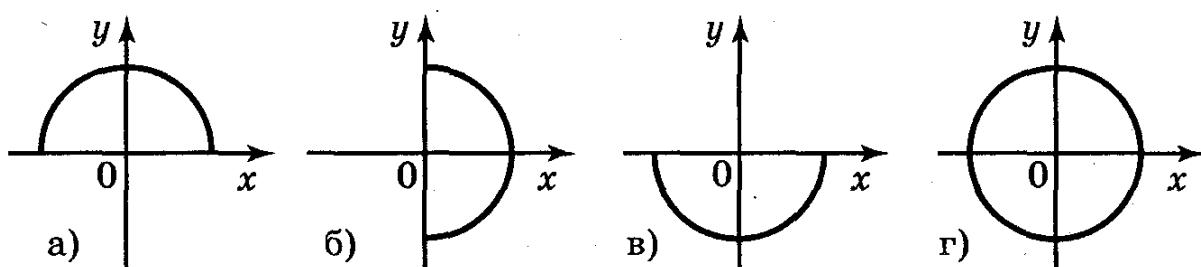
Рис. 2

Відповідь:

$$\text{а)} D(y) = [-1; 1]; E(y) = [0; 1]; \text{ б)} D(y) = [-1; 1]; E(y) = [-2; 2];$$

$$\text{в)} D(y) = (-1; 1); E(y) = \mathbb{R}; \text{ г)} D(y) = \mathbb{R}; E(y) = (-1; 1).$$

6. Які із ліній, зображених на рисунку 3, є графіком функції? Чому?

Відповідь: а); в).

7. Користуючись графіками функцій, зображеніх на рисунку 6, укажіть проміжки зростання і спадання функцій.

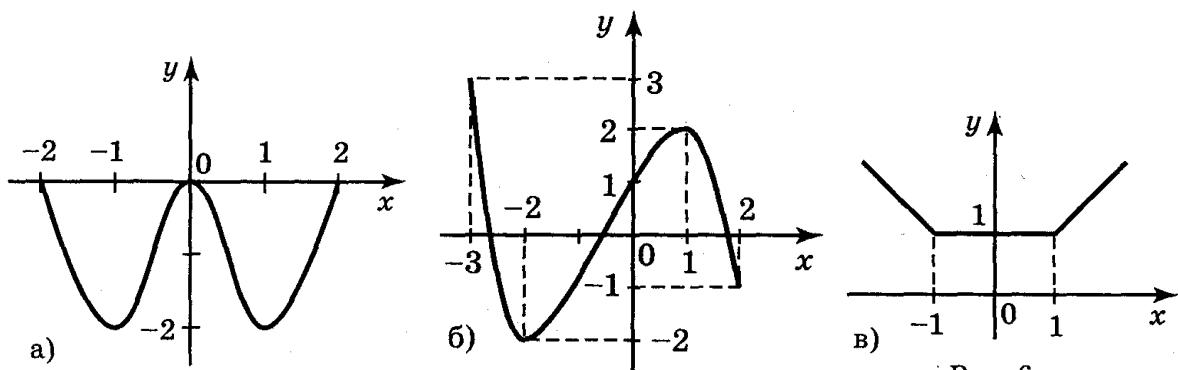

Рис. 6

Відповідь:

- а) на кожному з проміжків $[-1; 0]$, $[1; 2]$ функція зростає, на кожному з проміжків $[-2; -1]$, $[0; 1]$ функція спадає;
- б) на кожному з проміжків $[-3; -2]$, $[1; 2]$ функція спадає; на проміжку $[-2; 1]$ функція зростає;
- в) на проміжку $(-\infty; -1]$ функція спадає, на проміжку $[-1; 1]$ функція постійна, на проміжку $[1; +\infty)$ функція зростає.

8. Функція $y = f(x)$ зростаюча. Порівняйте:

а) $f(10)$ і $f(-10)$;   б) $f\left(\frac{1}{3}\right)$ і $f\left(\frac{1}{2}\right)$.

Відповідь: а) $f(10) > f(-10)$;   б) $f\left(\frac{1}{3}\right) < f\left(\frac{1}{2}\right)$.

9. Функція $y = f(x)$ — спадна на R . Порівняйте:

а) $f(10)$ і $f(-10)$;   б) $f\left(\frac{1}{3}\right)$ і $f\left(\frac{1}{2}\right)$.

Відповідь: а) $f(10) < f(-10)$;   б) $f\left(\frac{1}{3}\right) > f\left(\frac{1}{2}\right)$.

10. Знайдіть проміжки зростання і спадання функцій:

а) $y = x - 3$;   б) $y = -x + 3$;   в) $y = x^2 + 1$;   г) $y = -x^2 + 1$.

Відповідь:

- а) зростає на R ; б) спадає на R ;
- в) зростає на проміжку $[0; +\infty)$ і спадає на проміжку $(-\infty; 0]$;
- г) зростає на проміжку $(-\infty; 0]$ і спадає на проміжку $[0; +\infty)$.

11. Чи парна функція $f(x) = x^4 + x^2$?

Оскільки $D(f) = R$ і $f(-x) = (-x)^4 + (-x)^2 = x^4 + x^2 = f(x)$, функція парна.

12. Чи парна функція $f(x) = x^2 + x$?

Оскільки $D(f) = R$, але $f(-x) = (-x)^2 + (-x) = x^2 - x \neq f(x)$,
то функція не є парною.

• Чи непарна функція $f(x) = x^3 - x^5$?

Оскільки $D(f) = R$ і $f(-x) = (-x)^3 - (-x) = -x^3 + x^5 = -(x^3 - x^5) = -f(x)$, функція непарна.

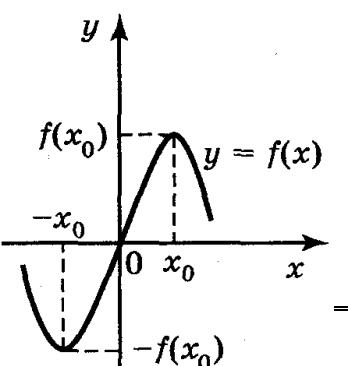

Рис. 8

13. Які із функцій, графіки яких показано на рисунку 9, є парними, а які непарними?

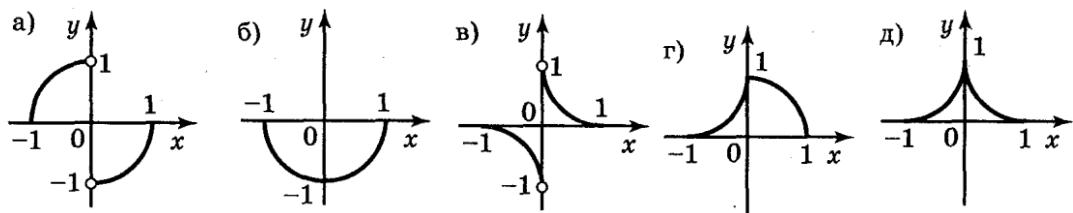

Рис. 9

Відповідь: непарні — а), в); парні — б) д).

14. Які із поданих функцій а) $y = x^3 + 2x^7$; б) $y = \sqrt{x+1}$; в) $y = |x|$;
г) $y = 3x^2 + x^6$; д) $y = x + 1$; е) $y = |x| + 1$ є парними, а які — непарними?

Відповідь: парні — в), г); е); непарні — а).

Домашнє завдання.

Виконати №63, 70

Зворотній зв'язок:

E-mail ysipovich.anna@gmail.com